

FoUU-enheten

Psykiatri, habilitering och hjälpmedel

FoU-PM 2/2026

AI som kompensation vid dyslexi

Lärares utvärdering av en AI-baserad
lärstrategi

Verksamhetsområde:	Habilitering Psykiatri, habilitering och hjälpmedel Region Skåne
Enhet:	Skånes kompetenscentrum för elever med dyslexi och dyskalkyli (SKED)
Projektansvarig chef:	Cecilia Sjöbeck, specialpedagog och enhetschef
Projektets medarbetare:	Sara Ljungberg, logoped sara.ljungberg@skane.se Cecilia Sjöbeck, specialpedagog cecilia.sjobeck@skane.se
Ansvarig vid FoUU:	Stine Thorsted, Hälso- och sjukvårdsstrateg, Fil dr kirstine.thorsted@skane.se
Syfte:	Syftet är att undersöka hur lärare tror att elevens lärande kan påverkas av att använda AI som kompensatoriskt stöd vid dyslexi.
Metod:	Metoden är en enkätundersökning som beskriver lärares bedömning av en lärstrategi vid AI som har utvecklats av en elev med dyslexi.
Output:	Output är en beskrivning av en students AI- baserade lärstrategi och fem lärares bedömning av den, avsedd för dialog med skolans professionella.
Utgivning:	Januari 2026

Innehållsförteckning

AI som kompensation vid dyslexi	1
1. Bakgrund	4
1.1 Dyslexi och behovet av kompenserande hjälpmedel.....	4
1.2 AI, kompensation och lärande.....	5
2. Syfte.....	7
3. Metod.....	7
3.1 Fallbeskrivning	7
3.2 Beskrivning av studien.....	11
4. Resultat	12
4.1 Lärarnas bedömning av lärstrategin	12
4.2 Upplevda nackdelar och fördelar med lärstrategin	13
4.3 Andra sätt att använda AI kompensatoriskt vid dyslexi	14
5. Diskussion	14
5.1 Behov av nationella riktlinjer.....	14
5.2 Behov av dialog kring användning av AI i skolarbete.....	15
6. Slutsatser.....	17
Referenser.....	18
Bilagor.....	20
Bilaga 1. Översikt över elevens lärstrategi.....	20
Bilaga 2. Enkät till lärare	21

1. Bakgrund

1.1 Dyslexi och behovet av kompenserande hjälpmedel

Många barn och ungdomar har svårigheter med att lära sig läsa. Uppskattningsvis har 20 – 25 % någon typ av läs- och skrivsvårighet (Fouganthine & Jacobsson, 2024). En anledning till svårigheterna kan vara dyslexi. Andelen personer med dyslexi är en mindre grupp och ligger mellan 5 – 10 % (Fouganthine & Jacobsson, 2024).

Det centrala kännetecknet vid dyslexi är avkodningssvårigheter (Hartelius m.fl., 2024). Konsekvenserna av dessa kan vara att det tar lång tid att läsa eller att läsningen tar mycket energi. Läsförståelsen kan bli påverkad när arbetsminneskapaciteten går åt till själva avkodningen i stället för att fokusera på innehållet i texten. Många personer som har dyslexi tycker att det är extra svårt att översiktsläsa längre texter. Med dyslexi kommer också ofta stavningssvårigheter (Hartelius m.fl., 2024). Svårigheter att lagra rätt bild av hur orden stavas ger inte bara stavningssvårigheter i sig utan även en generell osäkerhet i skrivsituationer. Svårigheterna med stavning påverkar då andra delar i skrivprocessen så att texterna kan bli kortare, mer talspråkliga och inte lika sammanhängande (Kraft, 2023; Wengelin & Nilholm, 2013). Dessutom kan avkodningssvårigheterna göra att det blir svårare att läsa igenom och språkligt granska de texter man skrivit. Detta gör det svårt att uttrycka sig i text som matchar ämneskunskap och språklig förmåga. Vid dyslexi är det viktigt att få god och tillräcklig avkodningsträning och ju högre i årskurserna man kommer är det även viktigt att assisterande teknik sätts in för att eleven inte ska riskera att komma efter i skolans ämnen (Hedenius m.fl., 2025).

1.2 AI, kompensation och lärande

Samhället har de senare decennierna genomgått en digital revolution som i flera avseenden har påverkat situationen positivt för personer med dyslexi. Det är vanligt idag att elever i skolan tilldelas ett eget lärmittels, till exempel en Chromebook eller en iPad. I dessa lärmittels finns ofta funktioner så som talsyntes och ordbehandlingsprogram med stavningskontroll, som är hjälpsamma vid dyslexi. De senare åren har även en ny digital funktion tagit plats i samhället – generativ artificiell intelligens (AI). AI är tekniker som kan bearbeta information och ge svar utifrån detta. Generativ AI är AI som tränats att skapa texter utifrån stora mängder data (Skolverket, 2025).

Majoriteten av ungdomar använder AI-tjänster idag. Mer konkret är det 7 av 10 ungdomar i åldrarna 12–19 som använder AI-tjänster varje dag (Internetstiftelsen, 2024). Utifrån samtal med elever ser vi på Skånes kompetenscentrum för elever med dyslexi och dyskalkyli (SKED) att det är få elever som vet hur de får lov att använda denna nya teknik i skolarbetet.

Skolverkets lägesbild av lärarnas användning av AI (Skolverket, 2024a; 2024b) beskriver att lärarna ser att användning av AI ställer till med fler risker än det gör nytta och att de efterfrågar mer utbildning och tydligare riktlinjer kring hur AI bör användas i undervisningen. Man upplever att det finns stora risker att eleverna tar en lättare väg i skoluppgifter och använder AI alltför mycket och på ett sätt som anses vara fusk. Med AI går det lätt att generera avancerade texter. Ett problem som lärarna ser är att det kan skapas ett kunskapsglapp om elever låter AI generera texter som är så avancerade att eleverna själva inte förstår dem. Lärarna beskriver även en osäkerhet kring vad som ens är tillåtet och om användning av AI bör uppmuntras eller förbjudas.

I dagsläget saknas tydliga nationella riktlinjer för hur utbildningsväsendet bör använda AI (AI-kommissionen, 2024). Detta

kan skapa osäkerhet för lärare som behöver fatta beslut om teknikens användning i undervisningen. På europeisk nivå finns initiativ som syftar till att stödja skolutveckling och främja inkluderande undervisning. European Agency for Special Needs and Inclusive Education (EASNIE) har tagit fram en policy för inkluderande och digital undervisning, med målet att ge beslutsfattare information och rekommendationer kring dessa två sammanlänkade frågor (European Agency, 2022). I policyn betonas vikten av att öka medvetenheten om risken för digitalt utanförskap – både i skolan och i samhället – samt att stärka skolans digitala kompetens. Digitalisering och inkludering ses som nära sammankopplade processer. Dessutom lyfts betydelsen av att ta tillvara den "dolda" kunskap som elever och deras familjer besitter om elevens lärande (Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM, 2024). Denna kunskap bör användas som en resurs i utvecklingen och utvärderingen av nya tekniska lösningar. I

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag och det står i 1 kap. 4 § av Skollagen (SFS 2010:800) att "I all utbildning inom skolväsendet ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen". Vid dyslexi innebär det kompensatoriska uppdraget bland annat att tekniska läs- och skrivverktyg används som kompensatoriska hjälpmedel. AI är ett kraftfullt verktyg för att ta till sig och att generera texter. Eventuellt skulle AI kunna vara en hjälp i det kompensatoriska uppdraget. För att göra det behöver verktyget användas av både lärare och elever på ett reflekterat sätt som gynnar inlärning. En hypotes i detta arbete är att AI kan användas i kompensatoriskt syfte. Genom att beskriva och testa lärstrategier kan AI:s möjligheter och risker i undervisning tydliggöras. Almgren Bäck m.fl. (2024) beskriver vad som behövs för att få till en bra användning av assisterande teknik vid dyslexi. De betonar att för att ge elever större chanser att lyckas med sina verktyg behöver lärarna integrera strategier för läs- och skrivverktygen som en naturlig del i sin undervisning. Det krävs alltså en pedagogisk

användning av verktygen för att de ska bli till en fungerande hjälp till eleverna.

AI används redan av många elever med dyslexi för att komma runt de utmaningar dyslexin ger i läsande och skrivande. Det finns i dagsläget ett kunnande hos elever som kan belysa användningsmöjligheter. En elev har, i detta PM, delat med sig av sin kunskap om sitt lärande. Genom att beskriva och utvärdera denna kunskap och dess tillämpning kan en professionell dialog kring hur AI skulle kunna integreras pedagogiskt i skolan påbörjas.

2. Syfte

Syftet är att undersöka hur lärare bedömer att elevens lärande kan påverkas av att använda AI som kompensatoriskt stöd vid dyslexi.

3. Metod

Föreliggande studie utgår från en fallbeskrivning där en elev har integrerat AI i sitt skolarbete. Nedan beskrivs den lärstrategi med AI som eleven har kommit fram till att fungera bra för henne. Elevens lärstrategi utvärderades via en enkät till lärare.

3.1 Fallbeskrivning

Eleven har kommit i kontakt med SKEDs rådgivningsverksamhet och har under dessa möten beskrivit sin lärstrategi där hon tar AI till hjälp för att kompensera för sin dyslexi. Eleven har diagnostiserad dyslexi och har en hög metakognition reflekterande förmåga kring sitt eget lärande, det vill säga att hon har god kännedom om sin dyslexi och hur den påverkar hennes skolarbete. Hon har också god kännedom om sina styrkor och hur hon kan bygga på dem för att hitta bra vägar framåt i sitt lärande utan att fastna i sina svårigheter.

En av elevens styrkor är att hon har ett rikt språk. Hon har således god förmåga att utföra i muntliga uppgifter. Hennes svårigheter är skrivandet och läsandet. Hon beskriver konsekvenserna av sin dyslexi som att hon till exempel har svårt att översiktsläsa stora mängder text som man gör för att få en uppfattning av vad texten handlar om. Hon avkodar långsamt och noggrant. Djupläsningen som innebär att kunna förstå texten för att reflektera och analysera texten tycker hon fungerar ganska bra. Trots läsningen tar tid är hör- och läsförståelsen god läsförståelse för kortare texter. Vid längre texter sjunker läsförståelsen betydligt. Eleven får ofta uppgifter i skolan som går ut på att lära sig kunskaper genom att läsa långa texter. Detta kan till exempel vara inför en redovisning eller inför ett prov. I denna typ av uppgift är det tänkt att eleverna ska läsa texterna och själva kunna se vad som är viktigt och samtidigt lära sig det innehållet. Denna typ av översiktsläsning är inte lätt för eleven och hon har även svårt att minnas innehåll i längre texter.

Elevens skrivande påverkas också av dyslexin. Den påverkar stavningen och hon har ordmobiliseringssvårigheter, det vill säga att det tar tid att hitta rätt ord i ordförrådet. Osäkerheten på stavningen och svårigheterna att hitta i ordförrådet gör att hon fastnar i att redigera texterna medan hon skriver. Ibland påverkar avkodnings-svårigheterna arbetsminnet och då tappar hon sammanhanget, den röda tråden, i meningarna och i innehållet i texterna. Texterna blir därför korta, osammanhängande och talspråkliga. Det är också svårt för eleven att läsa igenom texterna hon skrivit eftersom hon inte ser sina egna skrivfel. Hon läser det hon tror att hon skrivit i stället för det som verkligen står på skärmen.

Beskrivning av lärstrategi

Lärstrategin beskrivs så som eleven själv berättat den (Bilaga 1). I lärstrategin ingår stöd vid läsning och stöd vid skrivning. Dessa två beskrivs nedan.

Stöd vid läsning

När eleven får texter i skolan som hon förväntas läsa skannar hon in texterna som ett dokument med hjälp av en optical character recognition-funktion (OCR-funktion). Denna funktion gör om bildfilen till en textfil så att hon kan arbeta med texterna digitalt. I vissa uppgifter får hon texterna digitalt från början. När texterna finns i digital form behöver hon hjälp att strukturera om dem och sammanfatta dem så att hon kan ta till sig innehållet på ett bra sätt. Texten kopieras och läggs in i AI med prompten ”Sammanfatta informationen i kapitlet”. Texten återges då strukturerad i en punktlista. Punktlistor anses ofta lättare att ta till sig än löpande text. Därefter kan AI läsa upp texten för henne. Enligt eleven har AI bättre uppläsningröst än den talsyntes som är installerad på skoldator och det är viktigt för henne med en bra röst när hon ska ta till sig information. När detta är gjort har eleven fått en bra översikt över texten, en förförståelse som hjälper henne att förstå helheten när hon sedan djupläser texten stycke för stycke.

Ofta finns det instuderingsfrågor från lärarna som är kopplade till texterna. Eleven vill inte låta AI svara på instuderingsfrågorna. AI:s svar kan vara fel och risken finns att hennes lärande inte blir tillfredsställande. För att undvika att AI hämmar hennes lärande är hon noggrann med att inte kopiera direkt från AI. Istället används AI som stöd för att hitta relevanta textavsnitt, och därmed inte för att generera färdiga svar. Hon är därför noggrann med att inte kopiera direkt från AI eftersom hon tänker att det inte skulle gynna hennes inläring.

Stöd vid skrivning

Inom skrivning använder eleven AI till följande:

- idégenerator inför textproduktion
- vägvisare till faktaområden
- stöd för muntlig textproduktion – skriva med röstinmatning
- språklig stöd - rätta stavfel/språkförbättra i texten

För att komma på idéer till ett passande ämne menar eleven att AI är en bra assistent. AI kan komma med många förslag att välja mellan och hon kan även diskutera ämnet med AI och be om en viss vinkling utifrån genren, till exempel att ämnet ska vara roligt eller kontroversiellt. AI används också gärna för att få mer bakgrundsinformation och för att få en överblick över ämnet.

För att göra om planeringen till löpande text brukar eleven använda sig av Röstinmataren för att skriva. Hon matar då in texten genom att tala. Även interpunktionen kan talas in. Röstinmataren stavar alltid rätt och eleven upplever att hon därför kan släppa osäkerheten på stavningen och fokusera mer på innehållet i texten. I och med detta blir texterna längre och eleven får tillgång till den högre språkliga nivå hon brukar ha i muntliga uppgifter.

Även om Röstinmataren alltid stavar rätt kan den göra andra skrivfel så som att den skriver ett annat ord än eleven menat eller gör fel skiljetecken och styckesindelning. Eleven kopierar därför in texten till AI och ber om hjälp att få den rättstavad och med rätt grammatik men utan att AI lägger till eller ändrar i textens innehåll. Hon använder prompten "Rätta utan att ändra i texten". På så sätt får hon en rättad text och känner fortfarande att det är hennes egen. Hon brukar också låta AI läsa upp texten en sista gång för att höra om hon borde lägga till eller ta bort något. Därefter känner eleven att hon är färdig med sin text.

Att kunna stå för sin text

Eleven tycker det är viktigt att vissa delar aldrig görs av AI för att texten ska räknas som hennes egen. För att planera sin text använder eleven en skrivmall som hon får från sina lärare. I en skrivmall ser man hur textgenren är tänkt att vara uppbyggd. Den anger vilka rubriker, stycken och områden som bör behandlas i texten. Många gånger ger skrivmallen också förslag på hur stycken kan inledas med början på en mening som eleven fortsätter skriva på. Utifrån strukturen på lärarens mall och idéförslag från AI berättar eleven att

hon sedan skriver in stödord som en planering för texten. Det är eleven som bestämmer planeringen och som skriver stödorden. När planeringen är klar är det så dags att börja skriva och även här tillämpar hon tekniker för att texten blir hennes egen.

3.2 Beskrivning av studien

Studien bygger på en enkätundersökning om lärarnas utvärdering av elevens lärstrategi. Åtta lärare fick enkäten och fem av dem svarade. Alla deltagare, både eleven och lärarna, deltog frivilligt. Lärarna är anonyma i undersökningen och eleven är anonym – dock inte mot lärarna som tidigare deltagit på en föreläsningsdag där eleven hade presenterat lärstrategin. Lärstrategin sammanfattades även i enkäten.

Frågorna handlar om AI som kompensatoriskt redskap vid dyslexi. I enkäten ingår en skalfråga där lärarna skattar i vilken utsträckning de ser att tekniken kan kompensera för dyslexi i olika delar av lärstrategin (Bilaga 2). Skalan består av fem steg från ”inte alls” till ”helt och hållet”. Därefter följer två öppna frågor om vilka nackdelar och vilka fördelar lärarna ser med denna lärstrategi samt en sista öppen fråga om vilka andra sätt lärarna ser att AI kan användas kompensatoriskt vid dyslexi.

Enkätfrågorna skickades till lärarna via e-post och de hade möjlighet att svara digitalt via en webbsida som aidentifierade deras svar.

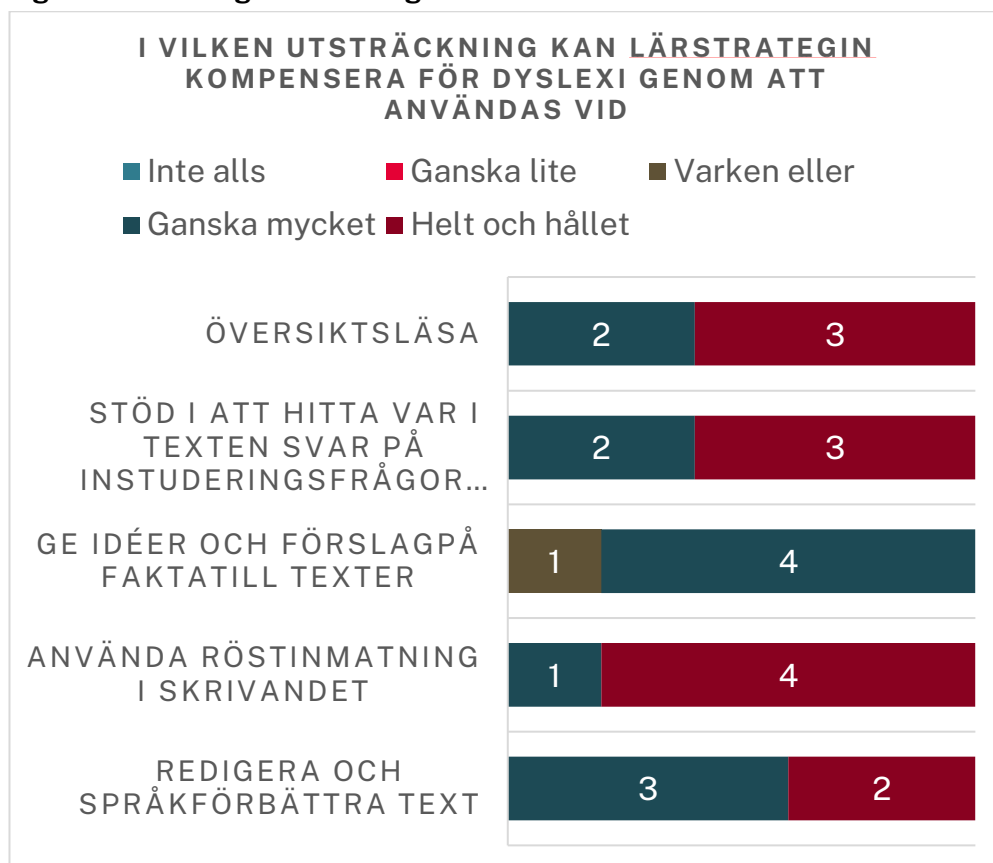
AI har inte använts i sammanställningen av föreliggande PM.

4. Resultat

4.1 Lärarnas bedömning av lärstrategin

Nedan beskrivs hur lärarna upplevde lärstrategin och dess olika delar.

Figur 1. Bedömning av lärstrategin. n=5.

Enligt Figur 1 var lärarna positiva till användning av alla delarna i lärstrategin. Alla lärarna svarade "helt och hållet" eller "ganska mycket" på frågan huruvida AI kan användas som kompensation genom att redigera och språkförbättra text, använda röstinmatning i texten, använda AI som stöd för att hitta var i texten svar på instuderingsfrågorna finns samt vid översiktsläsning. En lärare svarade "varken positiv eller negativ" på frågan om AI kan användas som kompensation genom att ge idéer och förslag på texter som ska skrivas. Resten svarade "ganska mycket".

4.2 Upplevda nackdelar och fördelar med lärstrategin

De flesta lärare svarade i fritext på frågan om potentiella nackdelar med användningen av lärstrategin. Lärarna svarade att det är viktigt att elever är kritiska och tänker själva kring de förslag som AI ger, då AI inte alltid är pålitlig.

Viktigt att lära sig när och hur AI kan vara ett stöd i lärandet och att vara kritisk och granska det stöd som AI ger.

De såg även en risk att elever kan bli beroende av det stöd AI ger och ha svårt att hantera text i situationer där AI inte finns tillgängligt till exempel vid Nationella prov. Det fanns även en oro kring att tekniken kan göra att eleverna tränar sina förmågor för lite. Nackdelar ansågs också finnas om elever lämnas ensamma i beslutande om hur AI ska användas.

Det blir viktigt att få hjälp med att avgöra när AI kan vara kompensande och när en AI blir lite för mycket hjälp. Men detta hade ert elevexempel verkligen funderat över. Synd att eleven behövde göra det på egen hand utan stöd av lärarna.

Man såg också en risk att både lärare och elever kan bli alltför bekväma i användningen av verktyget.

Alla lärarna svarade i fritext på frågan om potentiella fördelar med lärstrategin. De beskrev att genom att ta bort hinder i läsande och skrivande kan eleven frigöra energi att fokusera på kunskap och på sitt lärande. "Absolut, då kan eleven fokusera på kunskapen och inläringen i stället för att lägga tid på fel moment." De lyfte också att det är en demokratisk rättighet att dessa elever med dyslexi ska kunna uttrycka sig på liknande villkor som elever utan dyslexi. Lärarna beskrev också att det är ett arbete att lära sig prompta AI på ett bra sätt. Därefter kan AI vara ett mycket bra kompensatoriskt stöd. I fritextsvaren menade lärarna att AI kan göra att elever med dyslexi kan lära sig fortare och lättare samt uttrycka sig bättre i skrift och tal.

Oavsett vilka tekniska medel man tar till hjälp lyfte lärarna att det är viktigt att eleverna känner att det är deras egen text. AI kan vara ett stöd i olika delar i skrivandet men att det ändå är viktigt att eleven som står för texten. En lärare skriver: "Tyckte fördelen var att eleven fokuserade på att texten skulle vara hennes, att det inte var AI som skrev."

Särskilt vid redigeringsarbetet ser lärarna stora fördelar eftersom detta ofta tar tid och är mödosamt för elever som har dyslexi.

Jättebra att hon tog AI till hjälp när hon språkförbättrade så hon inte behövde lägga så mycket tid vid redigering. Så gör jag själv som lärare.

En fördel som också lyftes med lärstrategin var att eleverna tvingas vara mer källkritiska när det är en AI som kommer med förslag på idéer. Detta kan öva dem på källkritik.

4.3 Andra sätt att använda AI kompensatoriskt vid dyslexi

Lärarna såg också andra sätt där AI skulle kunna användas kompensatoriskt vid dyslexi. Framför allt lyfts fördelar med AI som samtalspartner för att öva moderna språk och i att öva att hålla tal.

5. Diskussion

5.1 Behov av nationella riktlinjer

Det finns ännu begränsad forskning om användning av AI i skolan och i synnerhet om användning av AI som kompenserande hjälpmedel. Behovet av ökad kunskap kring hur lärare bör förhålla sig till tekniken är stort. Av denna studie framkommer att generativ AI har potential att bli ett kompensatoriskt verktyg vid dyslexi vid bristande

avkodning, översiktsläsning, rättstavning och grammatisk förmåga i skrift. Genom att kombinera kunskap om läs- och skrivprocesser med förståelse för hur AI kan kompensera för specifika svårigheter, kan tekniken bli ett naturligt och effektivt inslag i det dagliga skolarbetet.

För att AI ska kunna integreras på ett meningsfullt sätt i undervisningen krävs tydliga riktlinjer för dess användning i skolmiljöer. Avsaknaden av generella regler eller en policy kring AI i skolan är ett återkommande tema. Det behövs därför forskning och kvalitetssäkrat material som visar vägar där både elever och lärare känner sig trygga med tekniken och dess användning. På flera andra områden har samhället tagit fram liknande regelverk. Till exempel har flera regionala aktörer tagit steg mot en mer strukturerad användning av AI. Region Skåne har i sin AI-strategi (Region Skåne, 2024) formulerat mål om att förbättra hälsa och livskvalitet, där man vill att AI ska användas för att ge invånare och patienter stöd i att ta till sig kunskap. I väntan på nationella riktlinjer för AI i skolan behöver lärare idag utgå från varje elevs individuella behov, sin egen kunskap om funktionsnedsättningen och den teknik som finns tillgänglig. Med ett professionellt och reflekterande förhållningssätt kan AI bli ett meningsfullt stöd i undervisningen, särskilt för elever med behov av kompensatoriska hjälpmedel.

5.2 Behov av dialog kring användning av AI i skolarbete

För att AI ska kunna integreras på ett sätt som gynnar elever med dyslexi krävs gemensam reflektion kring teknikens möjligheter och begränsningar. Många ungdomar är redan bekanta med AI och använder tekniken i sin vardag. Detta skapar en klyfta mellan elevernas verklighet och skolans undervisning när eleverna på flera sätt redan har tagit steget in i den nya tekniken. För att AI ska bli ett relevant och effektivt stöd i lärandet behöver både elevernas och skolans perspektiv tas i beaktande. Genom att samtala med läraren om AI:s förslag kan eleven få stöd i att urskilja vilka förbättringar som

är relevanta och utvecklande för det egna språket. Detta samarbete mellan elev, lärare och AI kan främja en mer medveten och målinriktad skrivutveckling.

Inom pedagogik är begreppet proximal utvecklingszon centralt. Begreppet beskriver utvecklingsområdet där lärandet är som mest effektivt – det som eleven inte klarar på egen hand men klarar med stöd (Vygotiskij, 2001). De språkförbättringsförslag som AI genererar skulle till exempel kunna användas för att identifiera elevens proximala utvecklingszon i skrivandet.

För att AI ska kunna användas som ett pedagogiskt verktyg krävs att både dess möjligheter och risker belyses. Eleverna behöver stöd i att reflektera kring AI:s funktion, potential och risker, medan lärarna behöver verktyg för att kunna använda och bedöma texter som skapats med hjälp av AI som ett kompensatoriskt hjälpmedel.

Föreliggande PM kan ses som en inspiration till dialog mellan lärare och elever om hur AI används – och bör användas – som ett kompensatoriskt hjälpmedel vid dyslexi. Genom samtal och gemensam reflektion kan vi skapa en trygg och inkluderande väg framåt där AI bidrar till att stärka elevernas lärande och självständighet.

SKEDs rådgivningsverksamhet är ett forum där elev, familj och skola tillsammans kan reflektera över och hitta lösningar på situationer som blivit utmanande till följd av dyslexi. SKED fungerar som ett bollplank i dessa samtal, som utgår från ett personcentrerat arbetssätt. Fokus ligger på att identifiera och hantera de svårigheter som ungdomarna själva upplever som problematiska. Genom att diskutera hinder för inläring och lyfta fram ungdomens tysta kunskap – det vill säga den erfarenhet som ofta inte uttrycks i ord – till exempel om teknik och AI kan vi bidra till att stärka elevens självkänsla och minska det utanförskap som kan uppstå när lärandet blir svårt.

6. Slutsatser

Lärare i denna studie uppfattar att AI har potential att stödja elever med dyslexi på ett kompensatoriskt sätt. Det gäller områdena översiktsläsning, hjälpa till att hitta var i texter given information finns, generera idéer och söka fram förslag på fakta. Tekniken upplevs även användbar för att skriva med röstinmatning samt för att rätta stavfel och förbättra språk i texter.

För att denna typ av stöd ska kunna användas effektivt krävs fortsatt forskning kring AI-baserade lärstrategier och deras påverkan på elevers lärande. Ökad kunskap om området och öppna reflekterande samtal mellan lärare och elever är avgörande för att tekniken ska bli ett meningsfullt verktyg för elever med dyslexi.

Referenser

AI-kommissionen. (2024). AI-kommissionens Färdplan för Sverige. [AI-kommissionens Färdplan för Sverige](#)

Almgren Bäck, G., Lindeblad, E., Elmqvist, C., & Svensson, I. (2024). Dyslexic students' experiences in using assistive technology to support written language skills: a five-year follow-up. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 19(4): 1217-1227.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (2022). Inclusive Digital Education. [Inclusive Digital Education Inkluderande digital undervisning – kortfattad policy](#)

Fouganthine, A. & Jacobson, C. (2024). Kartläggning och åtgärder vid läs- och skrivsvårigheter och dyslexi. Hoegrefe Psykologiförlaget AB.

Hartelius, L., Johansson, K., Levlin, M., Shalling, E., & Södersten, M. (Red.). (2024). *Grundbok i logopedi*. Studentlitteratur.

Hedenius, M., Petersson-Bloom, L., Helander, J., Jonsson, U., & Bölte, S. (2025). Dyslexi – Forskning och praxis i Sverige i en internationell kontext. Center of Neurodevelopmental Disorders at Karolinska Institutet (KIND).

Internetstiftelsen. (2024). Svenskarna och AI 2024. Hämtad 20 maj, 2025, från [Svenskarna och AI 2024 | Svenskarna och internet](#)

Kraft, S. (2023). Tala fram texten: när barn med läs- och skrivsvårigheter skriver med tal till text. Doktorsavhandling

Region Skåne. (2024). Region Skånes AI-strategi (Nämndshandling 63071485). [Region Skånes AI-strategi fastställd 2024-10-22](#)

SFS (2010:800) Skollag. Utbildningsdepartementet.

Skolverket. (2024a). Artificiell intelligens i undervisningen – grundskolan, förskola och fritidshem (Skolverkets rapport, 2024:1206). <https://www.skolverket.se/publikationer?id=13183>

Skolverket. (2024b). Artificiell intelligens i undervisningen – gymnasieskolan (Skolverkets rapport, 2024:1206).

<https://www.skolverket.se/publikationer?id=13145>

Skolverket. (2025). Råd om AI, Chattbottar och liknande verktyg. Hämtad 20 maj, 2025, från [Råd om AI, Chattbottar och liknande verktyg - Skolverket](#)

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2024). Inkluderande digital utbildning – ett stöd för beslutsfattare och verksamma inom det svenska utbildningssystemet (Artikelnummer 01075). [Inkluderande digital utbildning - SPSM Webbutiken](#)

Vygotskij, L. S. (2001). Tänkande och språk. Daidalos.

Wengelin, Å., & Nilholm, C. (2013). Att ha eller sakna verktyg. Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1. Översikt över elevens lärstrategi

Läsa

Översiktsläsa

- Sammanfatta i punktform – AI hjälper
- Lyssna på sammanfattningen – AI läser upp

Djupläsa

- Ta fram nyckelord i svar på instuderingsfrågor – AI hittar
- Djupläsa stycken – Eleven läser själv
- Skriva svar på instuderingsfrågor – Eleven skriver själv

Skriva

Planera

- Idéer – AI hjälper med idéer
- Sök information – AI ger förslag
- Källgranskning – Eleven letar själv
- Gör struktur – eleven gör själv planeringen med en skrivmall

Skriva

- Tal-till-text (Röstinmatning) – Eleven talar själv in texten

Redigera

- Bearbeta texten – Eleven fyller själv på och ordnar texten
- Rätta stavfel – Eleven använder Word/GoogleDocs
- Språkförbättring – AI ger förslag på språkförbättringar genom prompten “Rätta utan att ändra”. Eleven tar ställning till förslagen.
- Läsa igenom – AI läser upp texten en sista gång

Bilaga 2. Enkät till lärare

AI som kompenserande verktyg vid dyslexi

Generativ AI innebär nya sätt att generera och ta till sig text. Du har deltagit på en föreläsning där ett exempel beskrevs om hur en elev använder generativ AI i sitt lärande. I elevens lässtrategi tar hon hjälp av AI till att:

Läsa

- Översiktsläsa – omvandla långa texter till punktform
- Uppläsning av text
- Hitta var i texten efterfrågad information finns

Skriva

- Komma med idéer
- Söka förslag på fakta
- Skriva med Röstinmatning
- Rätta stavfel/språkförbättra i texten

Användandet av AI i lärandet kan potentiellt sett kompensera för svårigheter vid dyslexi och därmed öka lärandet men det kan också finnas en risk att lärandet blir lidande.

För att öka kunskapen om AI och lärande vid dyslexi skulle vi nu vilja veta hur du som pedagog uppfattar denna lässtrategi som innehåller AI som kompensation vid dyslexi.

1. I vilken utsträckning kan de ingående delarna i lässtrategin kompensera för dyslexi genom att användas vid:

	Inte alls	Ganska lite	Varken eller	Ganska mycket	Helt och hållet
översiktsläsning	☐	☐	☐	☐	☐
stöd i att hitta var i texten svar på instuderingsfrågor finns	☐	☐	☐	☐	☐
ge idéer och förslag på fakta till texter som ska skrivas	☐	☐	☐	☐	☐
använda Röstinmatning i skrivandet	☐	☐	☐	☐	☐
redigera och språkförbättra text	☐	☐	☐	☐	☐

2. Kan du se några nackdelar för lärandet med lässtrategin?

☐ Ja ☐ Nej

Kommentar

3. Kan du se några fördelar för lärandet med lässtrategin?

☐ Ja ☐ Nej

Kommentar

4. Ser du andra sätt som AI kan användas kompensatoriskt vid dyslexi?

Skicka nu